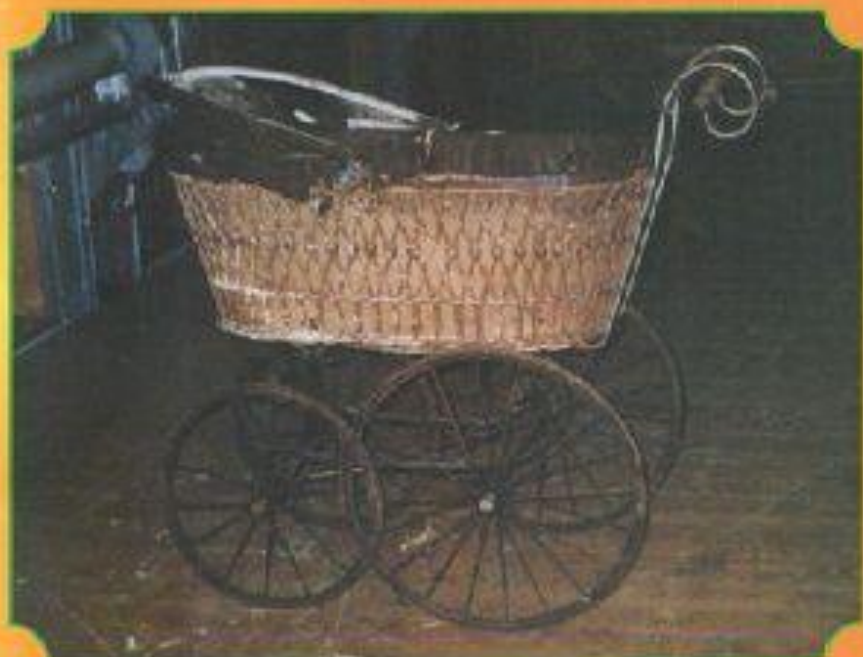

Klæbu
Historielag

Årsskrift 2000

Styrets sammensetning 2000

Leder: Lars Braa
Nestleder: Marit Kleven
Sekretær: Martha Grendstad
Kasserer: Kåre Haugen

Styremedlem: Randi M. Berg
Varamedlem: Morten Aftreth
Varamedlem: Erling Bromseth
Varamedlem: Anne Bromseth

Hilsen fra styret

År 2000 har vært et minnerikt år for Historielaget. Dette gjelder først og fremst markeringen av 175-årsjubileet for den første organiserte utvandringen til Amerika. Markeringen startet med valg av en komite som med vide fullmakter gjennomførte en rekke arrangementer i løpet av året som prosjektarbeid med Klæbu skole, (ungdomsskoletrinnet); foredrag og visning av bilder under Kulturuka, og til slutt et arrangement sammen med Klæbu Folkebibliotek.

Norges Blindeforbund markerte sitt 100-årsjubileum for starten av Blindeskolen på Seminarplassen med Historielaget som medarrangør. Et spesielt innslag denne dagen var at 70-80 av Blindeforbundets medlemmer gikk fra torget i Trondheim til Seminarplassen, hvor de ble hilst velkommen av ordfører Skei og medlemmer av Historielaget.

En rekke arrangementer fant sted på Teigen med stor oppslutning fra små og store. Spesielt er det grunn til å nevne St. Hansaften og Museumsdagen.

Vandringen over Ståggån under ledelse av Bjørn Sæther fra Videnskapselskapet ble også vellykket både fra et historisk, botanisk og sosialt synspunkt.

Historielagets tur til Sunndal og de ville fjell bør også nevnes. 46 medlemmer var med på denne turen.

Sentralt i historielagets arbeid har vært reorganiseringen av Klæbu Bygdemuseum. Fra 1. mai fikk vi en avtale med Klæbu kommune om å overta driften av museet, og på årsmøtet ble det valgt et eget styre med Tormod Bekken som leder. Avtalen gjelder i første omgang for to år.

En rekke medlemmer har i løpet av året gjort en kjempeinnsats for Historielaget, og styret vil i den anledning rekke en stor takk til alle som har bidratt, og samtidig ønske vel møtt til nye oppgaver.

En hjertelig takk rettes til Klæbu Sparebank for økonomisk bidrag samt hjelp med salg av både Årsskrift og bygdekalender.

Stor takk også til Klæburuten og alle andre som har støttet Historielaget i året som har gått.

Klæbu, november 2000

Lars Braa, leder

Redaksjonskomité:

Ingebjørg Forsberg, redaktør. Haldor Grendstad, Eva Kjelstad, Marit Kleven, Hans Henrik Solheim

Innhold:

- side 2 Lars Braa: Hilsen fra styret.
- side 4 Ivar Skei: St. Hans på Teigen
- side 5 Simen Tanemsmo: Da Adam og Eva fikk norske svigerdøtre
- side 6 Borghild Høiås: Iver Hansen, f. 1847 - Husmann under Brøttem
- side 8 Brevet til Amerika
- side 12 Eldbjørg Sætherhaug (f. Østlyng): Minner fra juletefestene på Sjøen skole
- side 13 70-årskonfirmantene
- side 14 Åse Engum Larsen: Skoleveien
- side 16 Husmanden i Sjøbygden: Tango på Trøn
- side 17 Telefonkatalog over Klæbu fra 1902
- side 18 Astrid Lysgård: En livsgjerning
- side 19 Frå Håssåsig: The Homecoming
- side 20 Tor Ingar Nordsetrønning: Litt slektshistorie rundt en hjemmelaget 1/2-meter
- side 21 Sverre Gjølga: Ungdomsminner fra krigsårene
- side 22 Per Sæther: Amtskolen - et hundreårsminne
- side 24 Museumsdag på Teigen
- side 26 Astrid Grendstad: Målsjøgården - En gård fra jernalderen?
- side 28 Svein Rikstad: Utvandring på timeplanen
- side 30 Eva Kjelstad: Som amatørarkeologer i Tiller
- side 31 Historisk og botanisk vandring over Ståggån
- side 33 Grunnmuren til Klæbo Seminarium

Forsidebildet:

Ei ca 100 år gammel barnevogn fra «Frammigåla». Eier er Svanhild og Edvar Tellugen.

ST. HANS PÅ TEIGEN

Av Ivar Skei

Klæbu Historielag har truffet blink med sitt St. Hans-arrangement på Bygdemuseet. For 2. året på rad samlet arrangementet mye folk - nærmere 300 besøkte Teigen på årets St. Hansaften.

175-årsjubileet for utvandringen til Amerika sto sentralt ved årets arrangement. Lars Braa orienterte om markeringa av jubileet i Norge, og i Klæbu. Ingebjørg Forsberg hadde skrevet manus til et teaterstykke om husmannen og utvandrerens

Lars Bjørk-
liplass.
Stykket ble
framført av
Håssåsig,
og ga publi-
kum inn-
blikk i de
historiske
forutset-
ningene for
utvandring-
en, og mak-
tet å gi en
realistisk
miljøskil-
dring.
Ettersom
Teigen var
arena for St.
Hans-
feiringa, orienterte Asbjørn Husby om Teigens historie. Tradisjonsmat må det også serveres et slikt sted. Ertesuppe med flekk (også kalt tjukkerter) og kaffe med «hyllkak'» var dagens meny.

Torbjørn Nordtiller med vandreprisen - ei mjølkbøtte gitt av Tiller Historielag. Men visst ser vel Lars Braa, lengst til venstre, allerede litt seierviss ut....

Klæbu og Tiller Historielag kjempet også om tittelen beste meieri-spann-kasterbygd. Klæbu vant i år igjen. Tiller må nok på treningsleir - kanskje med høydehusopphold - før neste St. Hansaften! I den kombinerte natur- og historiestien kunne

imidlertid alle delta, uten å måtte konkurrere med andre enn seg selv. -- Og ut på kvelden spilte Georg Sveen opp til dans med Erna Anshus som vokalist. Jo, Klæbu Historielags St. Hans-arran-

gement er så absolutt et besøk verd. Idylliske Teigen er en flott møteplass for midtsommermarkering.

**Historielaget ønsker
lesere og bidragsyttere
god jul og godt nytt år**

DA ADAM OG EVA FIKK NORSKE SVIGERDØTRE

Av Simen Tanemsmo

Dette er en historie fra min ungdomstid. - På 1920-tallet hadde Petter Hammerfjeld fra Geitastrand kommet til Klæbu. Han hadde fått seg jobb som veiarbeider her i bygda, og slått seg ned på Torp, nabo med det som i dag er Sørborgen skole.

Jeg husker godt at vi så ham ute på tunet hjemme hos seg når vi gikk forbi.

Der satt han ofte med ei slegge og knuste stein til pukk.

Pukken skulle siden brukes til å fylle igjen groper og høl i bygdas veier.

Hammerfjeld var ei «bustinn» kar som vi yngre hadde «åggå tå». Men ellers hadde han vel også ord om seg for å kunne drive litt ap med folk.

Einar Moa (Halsetmoen) f. 1886, bodde ikke så langt unna Torp. Einar var en stillfarende og beskjeden mann som aldri gjorde noe vesen av seg. Av den grunn var det nok en og annen som trodde at han var litt enfoldig. Men der bedro de seg stort.

Imidlertid hadde Petter Hammerfjeld fått for seg at han kunne drive litt gjøn med Einar. Så en dag da de møttes, stoppet Hammerfjeld ham og sa: «Kan du svare meg på en sak, Einar? Det står jo i Bibelen at Adam og Eva var de første menneskene på jorda...» - Jo, - nikket Einar, - slik var det nok ja. - «Videre står også at de fikk sønner, - og at disse giftet seg med hedenske kvinner. - Men kan du si meg, Einar; hvor kom disse kvinnene fra...?» - Einar pønsket ei stund før han svarte:»Ætte det æ ha hault så skuill det varrå nå' kvinnfolk frå Geitastrajn...».

IKKE KLAG PÅ SOMMEREN 2000...

Sakset fra bladet «Østlandet» 1908.

*Sommeren skulde simpelthen skamme sig. Selv syttiårs sulliker si'r:
Saa sur sommer som slik saaes sjelden. Stadig silregn, svære storme, so-
len sees saagodtsom sletikke. Store snemasser sender sine stivnede strøm-
me sydover, saa Spaniens skoge staar svært skjælvende. Sjøen sutrer sør-
gelig. Stive som støtter sitter seilerne. Selterssiffonnene spiller sparsomt.
«Skum» serveres sommetider suppevarm som stimulans. Silden svigter,
spisevarer stiger, stadig svimlende summer svinder som støv.
Storfolk savner sine søte saker, smaafolk sulter. Somme spiser sopp som
surrogat. Som sedvanlig skal soldaterne slite som slaver saa svetten siler.
Stakkars stympere som skal savne sine sedvanlige senge, sluke støv, spise
stomp, spille svin, sove slet. Slikt smaker svinaktig stramt.
- Som sagt: Sommeren skulde skamme sig - simpelthen.*

IVER HANSEN, F. 1847

- HUSMANN UNDER BRØTTEM

Av Borghild Høiås

Jeg husker Iver Hansen fra min barndom; en mann med hvitt hår og et stort grått skjegg. Men det meste av det jeg her skal fortelle har jeg hørt av mine foreldre, Anna og Bernhard Berg.

Iver hadde kommet til Klæbu i 1867 etter å ha gått til fots fra Sør-Fron i Gudbrandsdalen. Han var siden dreng på Brøttem ei tid, og antagelig var det i den forbindelse han ryddet husmannsplassen, som i daglig tale ble kalt Iver-rommet. Husa lå omtrent midtveis mellom barndomshjemmet mitt - Bergsli, og eiendommen til Ole Moen.

Stua var liten og lav. Nede var det kjøkken og kammer. På loftet var det så lavt at det ikke var mulig å stå oppreist, så der lå de på flatsenger. De små vinduene hadde grønt glass. Utenfor stua hadde de en liten kjøkkenhage

med noe så merkelig som et epletre. Frukten var bare gall-epler, men vi barn spiste og syntes det var stor stas.

Etter et par år i Klæbu giftet seg Iver med Ingeborg Guttormsdatter Amdalshaug fra Selbu. De fikk flere barn, men den jeg husker best er Martha, f. 1878. Etersom det var mange med det fornavnet i Sjøbygda, ble hun kalt Iver-Martha til daglig.

Iver-rommet fødte ei ku. Den jeg husker var

Sensommer og kaffeselskap utenfor stua på Iver-rommet. Til høyre sitter Iver-Martha og viser frem et eple. I midten Anna Berg. Til høyre for henne Ivers svigerdatter som er på besøk fra byen. I bakgrunnen står det omtalte epletreet.

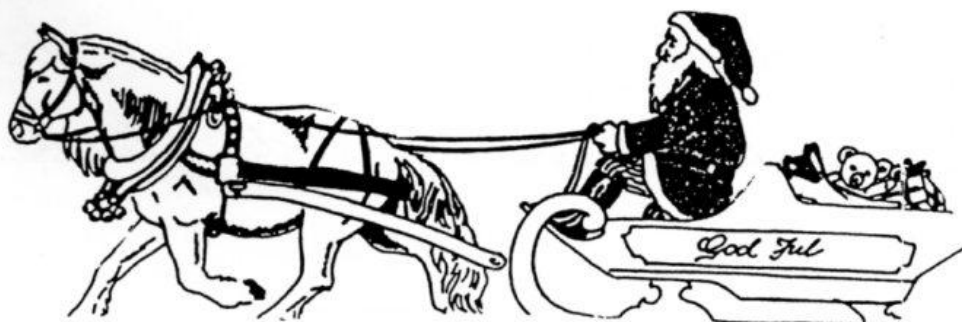
svart/hvit og hette Idaros. Og adskillig gammel må den ha blitt, for jeg husker ikke at de hadde noen annen. Som attåt-næring flettet Iver korgger, gjorde treauser og batt limer. Både Iver og dattera Martha var svært inter-

esserte i å lese, og tok vare på alle muligheter i den veien. I min barndom var det ikke økonomiske muligheter for vanlig folk å kjøpe lesestoff. Far fortalte at da han en dag var på vei til Brøttem for å utrette et ærend, kom han i fatt Iver ute i Moåm. Han hadde funnet restene av en avis ute i veigrøfta, og satt og børstet bort sand og boss for å få det lesbart. Da far kom tilbake satt Iver der fremdeles og studerte sitt funn.

Etter hvert som tidene ble litt bedre, ble mor fast kjøper av ukebladet «Hjemmet», mens Iver-Martha holdt seg med «Illustrert». Når «Hjemmet» var blitt lest fra første til siste side av oss alle i Bergsli, gikk mor til Iver-rommet med bladet og byttet det til seg mot «Illustrert'n.» En dag da mor hadde gått til Iver-Martha for å bytte lesestoff ble jeg og to av mine søstre alene hjemme. Det vanket ikke så mye godterier på den tiden, derfor fristet rømmekrukka som mor hadde stående ute i spiskammerset. Og så fort mor var ute av døra hentet vi oss flatbrød og forsynte oss med rømme. Men vi rakk ikke å starte kalaset, for plutselig hørte vi noen ute på trappa. Vi var sikre på at det var mor, og var raske til å gjemme «tjuvegodset» i skapet. - Men den som kom var en kramkar som vi kalte «Stram-Olsen.» Han var en striks og korrekt herre som også var kjent for å mislike barn. Da han, - og ikke mor - plutselig sto i døra, brast vi ut i latter. «Stram-Olsen» ble rasende og snudde på flekken. Siden gikk han videre til Iver-rommet der mor var på besøk. Men henne kjente han tydeligvis ikke igjen, for han vendte seg til Iver-Martha og sa: «Fru Berg er et prektig menneske, - men de hjemmeværende døtrene hennes kan jeg ikke fordra!» Så da mor kom hjem var det bare å tilstå. På den tiden hadde alle utedoer. Doen til Iver sto ute i bakken med døra vendt mot Bergsli. Og på disse «husene» fikk gamle aviser og ukeblader gjøre sin siste tjeneste. Men ikke så sjelden hendte det at Iver eller Martha fant det nødvendig å

øyne gjennom lesestoffet nok en gang før det gikk sin lagnad i møte. Og da måtte do-døra stå åpen for å slippe inn lys. Mor lo mang en gang av deres umettelige lesetrang. Når noen av dem satt og gjorde sitt fornødne for åpen scene, samtidig som de leste ett eller annet, lo hun for seg selv og sa:»No sett dæm på do hos 'åm Iver...» Tuberkulose var en fryktet sykdom som rammet mange på den tiden. Men også epidemier sto folk hjelpeløse overfor. Mor fortalte at Iver mistet en sønn som var i ungdomsåra da difteri herjet i bygda. Det fantes ingen medisiner mot slike sykdommer. Den natta gutten døde ble Iver alldeles hvit i håret. For å frakte sønnens bære ned til kirkegården, trengte Iver låne en hest. Han gikk fra gård til gård, men fikk nei over alt fordi folk var livredde for smittefaren. Iver tok da en kjelke og dro sønnens kiste over Ståggån. Flere år senere fikk et av hans barnebarn tuberkulose. Gutten var født i 1918 og jevnaldrende med oss yngre barn i Bergsli. Vi gikk på skolen sammen og lekte ellers i lag. - En dag da han var hjemme hos oss begynte han å kaste opp blod. Vi barn ble livredde, og mor sendte oss ut i kammeret. Legen kom, men det var lite å gjøre med slike sykdommer på den tiden. 18 år gammel døde han. Alle i vår familie ble undersøkt av lege etterpå, men som gjennom et under hadde ingen av oss blitt smittet av den farlige sykdommen. Iver Hansen slapp å oppleve tragedien med barnebarnet. Han døde i 1932, 85 år gammel.

Bli medlem i Klæbu Historielag! Årsavgiften er den samme som før; kr. 80,- for enslig, kr. 100,- for familie eller firma/institusjon. Vårt bankgiro er 4358 4716623. Glem ikke navn og fullstendig adresse på innbetalingsslippen!

BREVET TIL AMERIKA

Andreas Devle, f. 1870, utvandret til Amerika i 1893.

Her gjengis et brev som søsteren Johanna Serine (Hanna) f. 1868, skrev til ham den 30.08.1895.

Kjære bror!

Det er lange siden

jeg skrev til dig, men end-
nå lenger siden jeg fikk
noget brev fra dig, thi du
skrev mig ingen på

brev. Hvortledes lever du?

Jeg ønsker og håber, det må
være vel i et og alt.

Hjemme er alt som sædvanligt

Vi er alle friske. Fik mere

hø end sædvanligt. Med det

anden høst vi på knapt en

måned. Vi havde flinke

Skrev søsteren!
Det er kjærlig og
glad som du er
og alle sammen
i hjemmet
og alle sammen
er friske og
glade
og alle sammen
er friske og
glade
og alle sammen
er friske og
glade

Har du hørt noget til Brøderen Hlosteren. Anders på om
hvornår indtægterne kommer på komms tynde. Du vil vist have for det
hvornår indtægterne kommer på komms tynde.

folk og godt vi. I morgen
skal vi begynde skulården.
Dersom det blir god indtækt
får vi et kronår.
Livert har som du ved i som-
mer eksisert Kavalers på
Pindenteret. Oluf og jeg besøg-
te ham i presensdage.
Nu har han nogle dager ferie
og er hjemme, så skal han
i september begynde på skole
i Kristiania. Ole har i hele
sommer været på Gisanden
og er der fremdeles; jeg tror han
blir fri til næste søndag.
Lille Olaf går nu og er helt frisk

Nyt er det som vadvantlig smid af
Ingeborg Tellingem blev isommer
gift med en gut fra Byens
Klemmet Hille, jeg ved ikke
om du kjendte ham.

Karen Bostad er forlovet med
en Anders Lassen fra Skinden
og Oline med en fra Ringroder
som du vist for ved. Martha
hjemme på Blindeskolen, Eskild
og Loue skoven hjemme.

Anna Digre er gift med Elias
Bertelsen fra nabogarden.

Ole Brævor er gift med en pige
fra Byen og Johanna Brævor
gift med Harald Lundt fra

J. H. M.

MINNER FRA JULETREFESTENE PÅ SJØEN SKOLE

Av Eldbjørg Sæterhaug, f. Østlyng

Det jeg aller best husker fra disse festene, var den sitrende forventningen. Allerede lenge før jul begynte vi å øve i sangkor eller på stykker som skulle leses opp. Men det var stor forskjell fra vi gikk i første klasse (1-2) hos Ester Rasch, og til vi ble «stor-onger» hos Haugum.

Vi var ganske mange fra Hyttedefossen, og hvis det var klarvær og vi kunne se «Betlehemstjerna» skinne, var det høytidstemning over følget. Når vi kom opp Stamphusdalen og opp til «Brøttemsjale» og fikk øye på Sjøen skole i all sin prakt, var vi så forventningsfulle! Å, sånn vi gledet oss! Vinduene var pyntet med røde og grønne girlander av krepp-papir, og over døra til størhuset var det en kasse med utskjærte bokstaver, «GOD JUL» med en rød lyspære inni! Det var bare fest!

Alle mødre hadde med seg en eske med påsmurt mat. Og hvis det var sparkføre satt vi på, og holdt krampaktig i eska. Det kunne være kaldt, og stillongs var ikke oppfunnet enda. Eskene ble levert borti størhuset, der Jonetta Haugum sto i kvitt forkle og hektiske røde roser i kinnene og kokte sjokolade. Det var ikke mye plass å svinge seg på, men det gikk unna med koppevask og styr med kafeat. Alt etter som vi vokste til fikk vi være med og hjelpe til. Og det var stor stas.

Festen begynte alltid med at lærer Haugum ønsket velkommen. Så satte han seg ved orglet, og gangen rundt juletreet begynte. De minste gikk innerst, og så klassevis utover. Stunden var kommet for å se hvem av oss som hadde den fineste kjolen! Jeg kan huske at Lidveig, min søster, satt oppe om nettene for å få ferdig kjolene våre. Vi var tre jenter som skulle ha nye kjoler til juletreffestene, og det hendte at det stakk ut en knappenål i kjolefalden!

Det artigste var alle leikene. «Dovne Anna, vil du stå opp», var en. Og min søster Anna, måtte ofte være «dovne Anna», og ble inderlig lei av dette mange ganger. «På Vossevangen der vil jeg bo», var veldig populær, for da kunne det hende at vi fikk en runddans med en gutt som vi hadde et godt øye til. Å, ja, det var artig!

Det er spesielle episoder jeg husker godt; Skuespill

i andre etasje! Alle strømmet opp, og at det gikk bra er et under. Juletreet sto siden som en buce nedenunder, og der satt det også mye folk. Det er rart å tenke at det gikk så mye folk i de små rommene. Men der det er hjerterom er det også husrom. Et minne som også har satt seg fast er når vi sang Fredly-sangen og «Den himmelske lovsang». Da var det enten min søster Anna eller Mary Dragsten som sang solo. Begge hadde en sterk og god sangstemme. Høydepunktet var når det ble servert sjokolade og brødsiver med mye fremmedartet pålegg på. Jeg husker mitt første møte med syltede rødbeter. Det måtte være da jeg gikk i 1.-klassen. Du værda, for en fin farge! Det måtte være søtt og godt. - Men for en skuffelse, - det var bare surt! Jeg lurte rødbetebiten inni handa mi, gikk ut og grov den ned i snøen.

Det var guttene oppe ved Sjøen som stod for bæring av kopper. De bar en stor sinkbalje mellom seg. Det var sikkert veldig tungt. - Mamma hadde lært oss at vi bare fikk ta to halve brødsiver og ett brød. Det var en uskreven lov. Vi var jo så mange. Når det led så langt på kvelden at vi skjønte at nissene var i anmarsj, var spenningen stor. En appelsin med silkepapir rundt fikk vi, og det var stor stas! Jeg presterte en gang å tygge på min siste appelsinbåt helt ned til Flatasvingen!

Sist på kvelden ble gangen rundt juletreet mer intens. De voksne karene gikk da i ytterste ring, med hendene på skuldrene til hverandre. Og sangen ble flerstemt. Småungene sovnet i fanget til mor og juletreffestene ved Sjøen skole gikk mot slutten. Når jeg tenker tilbake på dette, må jeg nevne Jonetta og Arnt Haugum. Uten deres velvilje og innsats hadde det ikke blitt noen juletreffester.

70-ÅRSKONFIRMANTENE

I 1930 ble 17 ungdommer konfirmert i Klæbu kirke, - 9 jenter og 8 gutter. Anders Ferdinand Andersen Sunde var prest og konfirmasjonen var på høsten.

1. rad fra venstre: Herborg Windspoll, Ingeborg Håve, sognepresten, Ester Grendstad, Anna Devle. 2. rad fra venstre: Gudrun Varmdal, Astrid Østlyng, Gerd Bostad, Karen Fosshode, Martha Bromstad. 3. rad fra venstre: Ole Grendstadbakk, Nils Røv, Olaf Krokum, Olaf Devle, Ingvar Høiås. 4. rad fra venstre: Birger Nesset, Gotfred Thevik, Robert Lund.

Astrid Lysegård (Østlyng), som har lånt ut bildet, forteller at konfirmasjonsdagen var den 28. september. Jentene hadde gjerne hvite hårbånd, og Astrid har et klart minne av at det var hennes søster Lidveig som danderte disse bak ørene på henne før de dro til kirka. Foruten hvit konfirmasjonskjole måtte jentene også ha annendagskjole. Den skulle brukes søndagen etter konfirmasjonen, da alle gikk til sin første nattverd. Astrids var grønn, og det var Rikke Stokke som sydde begge kjolene. Rikke var barnebarn av Iver Hansen (på Iver-rommet i Sjøbygda.) Hun kom hjem til Østlyng og satt der og sydde stasen.

Det var konfirmasjonsgaver også for 70 år siden. Fra besteforeldre og andre nærstående var det vanlig å få sølvskjeder. Noen ytterst få ga penger, men noen større summer var det ikke snakk om.

Familien til Ingvar Høiås hadde flyttet til Narvik, men Ingvar ville så gjerne bli konfirmert sammen med sine skolekamerater at han ble igjen i Klæbu hos onkelen Eskild. Av trengselen og varmen inne i kirka besvimte han, husker broren Olav. Og det var jo ikke så rart med tanke på at munderingen for gutter en slik dag besto av dress, skjorte og slips.

SKOLEVEIEN

Fortalt av Åse Engum Larsen.

Jeg ble født på våren i 1927 og skulle ha begynt på skolen i 1934.

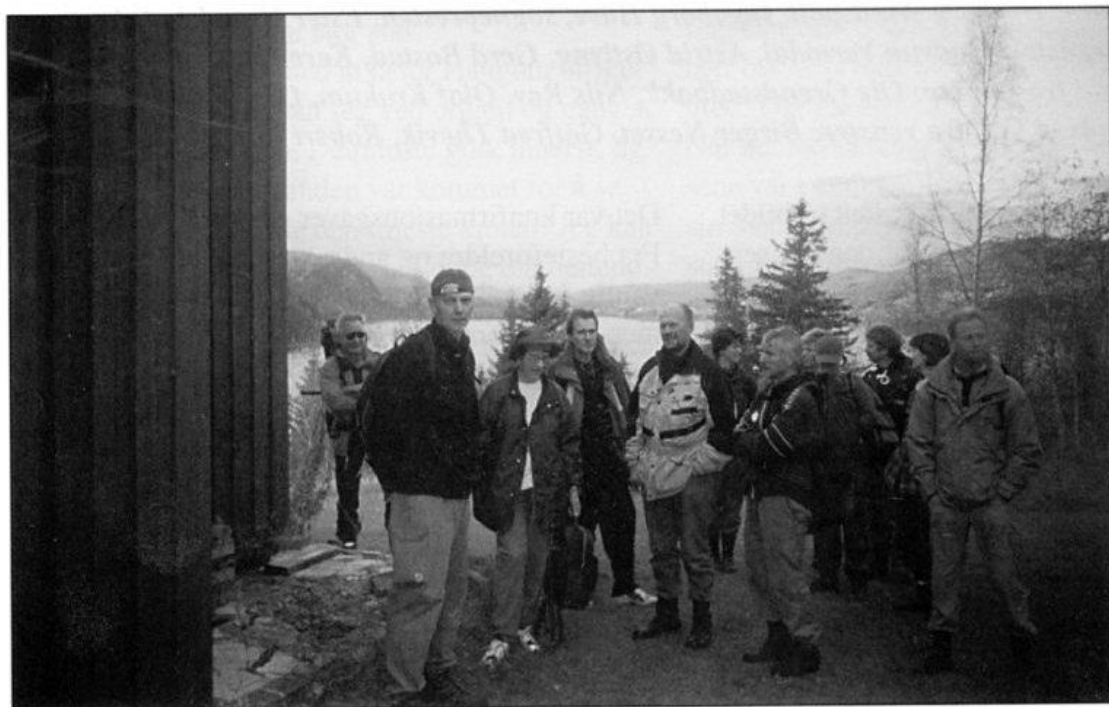
Barndomshjemmet mitt lå på Nesset i Sjøbygda, og avstanden til Sjøen skole var omkring 6 km. De første kilometerne var på den tiden bare en kjerrevei, slik at det vinters dag bare var å ta skiene fatt.

Jeg var enebarn, og de første skoleårene var jeg alene om å være skolepliktig på Nesset. Dessuten var jeg ganske liten av vekst. Det ble lærer Arnt Haugum som til sist tok avgjørelsen. Han anså det som helt urimelig å sende en 7-åring den lange veien til skolen alene, og rådde mine foreldre til å utsette skolestarten ett år. I ettertid ser jeg dette som et klokt råd. Kikhosten, som f. ø. rammet meg høsten 1934, satte også en stopper for skolestarten det året.

Men høsten 1935 startet jeg opp. Skolen begynte kl. 9.00 så jeg måtte gå hjemmefra kl. 7.30 hver morgen, tre dager i uka. Veien gikk den gangen over Nessenbakkene og nedover den bratte Storstien. Siden fortsatte den over humper og dumper, trerøtter og steiner ned Litj-stien, langs sjøkanten i Sagbukta for siden å svinge opp mot brua over Nessenelva. Videre fram til Bjørklia var stien noe jevnere og bedre, men slynget seg på den tiden opp over bakkene og forbi gårdene der.

Men fra Bjørklia fikk jeg følge med flere skolebarn. Så bar det videre med oss. Utover Storbakken, som nå er borte, gjennom skogen, forbi Bjørklimarka og opp Teigkleiva. Etter hvert som vi gikk, sognet seg flere skolebarn til følget. Fra «Krysset» nedenfor Korsmoen var det bilvei, så de siste kilometerne var greie å gå, selv om det blåste stritt over jordene på Grendstad og ute i Moåm vinters dag.

Jeg eide aldri ei klokke, men tiden klaffet på en forunderlig måte lell. Etter 1,5 times vandring var jeg framme. Å komme for sent til skolen var en stor skam, så det passet vi oss for alle. Men lærer Haugum var nok bekymret for skoleveien til oss som bodde i veiløst landskap. Iblant skrøt han av oss og sa at ingen var så punktlig som vi som hadde lang og vanskelig skolevei. Og det varmet godt i et barnesinn.

Lærere fra Klæbu Ungdomsskole sammen med Ingebjørg Forsberg utenfor barndomshjemmet til Åse Engum den 17. oktober i år.

Jeg kan ikke huske at jeg var redd for å gå den lange veien fra Nesset og ut til Bjørklia alene. Den som var født og oppvokst på Nesset fikk lære seg å bli venn med naturen, vei- og værforholdene. Det var bare slik det skulle være.

Jeg var et ensomt barn. Derfor lengtet jeg til skolen uansett strabasene. Det å få treffe jevnaldrende var noe stort for den som bodde i bygdas utkant. Og alt gikk jo greit så lenge dagene var lyse. Når høstmørket kom, brukte mor å følge meg en bit på veien ut mot Bjørklia, så sant det var mulig. Men hjemme var det fjøsstell å ta seg av, så det var ikke alltid så enkelt. Far lå ofte borte på tømmerhogst, og hadde små muligheter til å stille opp. Men jeg husker at han laget «tryger» både til meg og til seg selv. Når snøen hadde lavet ned slik at det var umulig for ham å være i tømmerkogen, fulgte han meg ut til Bjørklia. Da pulset han foran på «trygene» sine, og jeg etter på mine. Andre ganger kunne han ta robåten og frakte meg til Teigen når sjøen var åpen. Høst og vår hendte det at flommen rev brua over Nessenelva. Da fikk jeg snu og gå heim igjen. I ettertid har jeg ofte tenkt på denne brua som besto av noen langsgående, sleipe tømmerstokker og var uten rekkverk. Likeså Storstien med blank-is til ulike tider. Hadde ulykka vært framme slik at jeg sklei, så var det bare stupbratte ura ned til sjøen. Verst var det imidlertid på vinteren når snøen lavet ned. Mellom Bjørklia og Nesset var det aldri brøyta vei. Jeg gråt mang en morgen når jeg sto ved vinduet og oppdaget at værforholdene hadde gjort det umulig å komme seg til skolen. Normalt traska jeg i sporene som hesten vår eller tømmerkjørere hadde gjort. Og det var ingen autostrada presis. Men etter ei natt med rikelig snøfall, fantes det ofte ingen ting å holde seg til. Så det ble mange forspilte skoledager av den grunn. Men lærer Haugum hadde stor forståelse for dette. Ham har jeg så mye å takke for i så henseende.

Når isen på sjøen ble farbar, var den naturligvis en snarvei. Men en usikker og farlig sådan. For Nessen-elva med sitt utløp var lumsk.

Jeg tror ingen i dag kan sette seg inn i de problemene som et lite skolebarn i bygdas utkant had-

de. Jeg var svært glad i å gå på skolen, men innser i dag at jeg mistet mye av det jeg burde fått med meg, på grunn av avstanden til skole og naboer.

I dag, ved 73 års alder, sitter jeg i en varm og god leilighet i byen og tenker ofte tilbake på denne perioden av mitt liv. Skjønte de voksne egentlig hva de krevde av et lite barn? En 7-8-åring på tre timers slit-som vandring i veiløst landskap, høst, vinter og vår, i all slags vær og føre. Tre dager i uka i sju år. Dårlig med klær og sko, og med matpakke bestående av et par brødsiver og en flaske melk. Og etter hjemkomsten lekselesing under parafin-lampa.

Det fulgte mange skjulte handikap med å vokse opp slik jeg gjorde. Jeg eide aldri en sykkel, for det ikke var bruk for noe slikt i vårt veiløse landskap. Av den grunn lærte jeg meg heller ikke å sykle. Dette følte både vondt og flaut når skolen ordnet sykkelturner der alle, uten jeg, kunne delta.

Søndagsskole og andre aktiviteter var jeg også utelukket fra fordi jeg bodde så langt unna. Likeså pikeforeninger og annet som etter hvert startet ute i bygda. Det eneste lyspunktet var jule-trefestene i Sjøen skole. Men også disse krevde en stor innsats når værgudene slo seg vrang. Å, så avindsyk jeg var mange ganger på dem som fikk delta i alt dette! Men slik var det bare, og slik skulle det være. De aller fleste var fattige og hadde nok med sitt. Ingen ofret en tanke på at et ensomt barn i ulendet gikk glipp av det som var en selvfølge for jevnaldrende.

Regner jeg lavt så hadde jeg en skolevei på vel 70 kilometer i uka. Og i løpet av sju skoleår ble det adskillige mil. Til lærerne som måtte lese dette ønsker jeg å si: Ta med dere skoleklassene i buss eller bil opp til Gråsteinsmyra. Derfra følger dere gammelveien fra Nesset og ut til Sjøen skole. En lommekjent guide vil kunne fortelle dere hvordan ferdelsåra tidligere buktet seg opp og ned i bakken og gjorde veien betydelig lengre enn hva den er i dag. Og husk at nistepakka kun skal bestå av et par brødsiver med brunost og ei flaske melk.

TANGO PÅ TRØN

Av Husmanden i Sjøbygden

'Pi Sjøbygden ha det verre nøgda tå ogift karra og førtjå i eininjen. Det va natur'n som ordna med det.- Du va så sekker; - vart d'tj brøllopp milla apri-l'n og Mekaeli'n, så vart dæm gåainn. I aillfaill over vintern. Og det sei sæ sjøl.

For kertte utpakar la te åt Ståggåa og for og dreiv åt ti pluggaskom på hølka-inn? Ingen sjøbygg, aillfaill. Nei, da fekk det heiller våg sæ.

Da va førtjåinn tøkár, - for så furt dæm va færdig med masjona, så va det om å gjørrå å kom sæ ni blankbygda på dains. Men mang gång kom dæm sæ itj længer einn inn'puinn Græsskalet. For det va dagle tale i Sjøbygden at det va hælvsale å gå forbi Tuftstuggu ætte det va mørtt. For dèr hill tuftkaillainn te. Så førtjåinn vart heim dæm òg, - hælve året. Og kerr dæm ha ni blankbygden å gjørrå? Ailler det slag. Sjøbygda ha da ailt, - da som no.

«Vi vil ha et sted å vææære....», kauke ongdommen i dag. - Nå slekt haul 'n ailler snakk om før i ti'n. Så furt førtjåinn va færdig hos præsta, så bynnt dæm og smyg milla ressber-buskåm på Trøn om laudagskveillainn. For oppå jolkjellarloftet dèr, brukt 'n Stormainn Åsa sett å spållå vals, pols og renglænder på moinnspæll så det lø. Når fòlk vart lei tå sjaua og sætt staurn på dørra, så va det å stryk borti skjòlet på Tejkleiven. Og der kuinn 'n Stormainn sett og spållå om neiten tartt 'n vart ailldeles loppinheindt. Husmanden kain ailler minnas at det va nåinn som klåggå på at det va for dåle «sound» eill for lite «trøkk» . Og itj va det nå om å gjørrå for åm Stormainn å kåmmå sæ på Norsktoppen heill. - Nei, det va my likar før.

No te dags e det itj nå som måte. Du kainn vårrå så sekker; - sjøl om 'n kuinna fått lånt jolkjellarloftet på Trøn i dag, og 'n Jularbo køm og sætt

sæ te å spållå «Gamle Nordsjøn», «Livet på Finnskogen» og «Husmannspolka» så ha d'tj gjort åv det. Ongdommen skuill stå der lik rætt, og kaillkauk og gi- tu- sæ. - Det skuill ha verre jåggå på vi'voilln!

Nei, no te dags lyt dæm te byn på «paaarty» og «disso» og kerr det kailles ailt veit itj Husmanden. Og det gjekk vel an om det va som før i ti'n. Da to klæbygginn inn hos n' Mali Sessæng ni Børsveinnveiten med tølåm sinn. Men det e slutt på det. Det e itj inn længer. Men bynne ongdommen å legg-for ni byn, så ska dæm rætt få våttå tå det. For på slike plassa kainn 'n bli roinnstelle inna ein veit ole tå. Husmanden gjær itj lægg frå sæ bla'våttainn eill skjærmhuva mer einn ei ulita ri', så e engkvainn solinn der og stryk med det.

A Mali Sessæng va selbygg, og hos hinna kuinn klæbygginn kjøp sæ losji og få åbiten inna dæm strauk heim dan ætte. Men mang gjekk dit bærrer for å lån avtræde òg. Det va mæst kjærringå og førtjå på bytur som trångt å «lade sitt vand» ni Børsveinnveiten. Men da vart a Mali bærrer tyttjinn og villa ha 25 øre for å «tøm koppinn».

No te dags bli vesst følk ailler sopinn. Ongdommen e så skrin at 'n skuill tru det ha verte hægda ti dæm i langsamle ti'e. Det e dinn der Kokka-kolan fösst som sist. Ein sjer itj ainna einn at dæm står og ballå ti sæ tå dinn dèr styggeiten seint og tile. Så vesst a Mali ha hille te ni Børsveinnveiten i dag, så ha a vertte e vælstainnsmeinneres bærre tå å «tøm koppinn». Åbiten veit dæm itj kerr det e, og none står dæm og plokke ti sæ tu e paper. «Hamburger» kaille

dæm det. - Nei, Husmanden skjønne sæ itj på nå slag længer. Men kerrsom veit; - nerri lainnåm sett det kanskje følk og fole ti sæ nå *dæm* kjøpe ti e paper, - og kaille det for Sjøbygge. - Du e snart lik slu.

TELEFONKATALOG OVER KLÆBU FRA 1902

Det er Svanhild og Edvar Tellugen som har kommet over denne, nesten hundre år gamle, kuriositeten fra Klæbu Telefonsamlag.

32 abonnenter var ganske imponerende for den tiden å være. Og disse var nesten utelukkende gårdbrukere. Presten og handelsmannen hadde telefon, men lensmannen fikk klare seg uten. En annen interessant sak er å se hvordan stavingen av gamle slektsnavn har endret seg i løpet av hundre år. Grindstad er blitt Grendstad, Gellien - Hjellien, Littingvold - Lettingvold, Mol(søen) - Mål(sjøen), tre gårder Tellugen - ingen av dem hette Tulluan, og Ulfset har blitt Ulseth.

Klæbu Telefonsamlag.

(Forbindelse med Rigstelefonen over Trondhjem, RT II)
Klæbu Centralstation.

Centralstationen holdes aaben: Hverdage fra Kl. 8-12 Fm. Og Kl. 1-8 Em.

Søn- og Helligdage fra 8-10 Fm. Og 4- 8 Em. Udenfor denne Tid mod 25 øre pr. Opringning.

Aune, O., Klokker og Lærer
Brøttems Skydsstation.
Devle, Oluf O., Gaardbruger
Eidstu, Bjørn, Gaardbruger.
Eidstu, Sivert, Gaardbruger.
Forset, Arnt Tellugen, Gaardbruger.
Forset, Lars Henriksen, Gaardbruger.
Gellien, Klaus, Gaardbruger.
Grindstad, Nils, Gaardbruger.
Halseth, A., Gaardbruger.

Helland, O.E., Sogneprest.
Huitfeldt, Ivar, Konsul.
Husby, Edvard, Gaardbruger.
Krokum, Arnt, Gaardbruger.
Lilleuglen, Sivert, Gaardbruger.
Littingvold, Ole, Gaardbruger.
Moen, Ole, Gaardbruger.
Molsøen, Peder Velvang, Forpagter.
Nideng, Andr. E., Gaardbruger.
Nordsetth, J., Stykjunker
Nordsethsagen, Thomas Angells Stiftelse.
Rønningen, Peder, Gaardbruger.
Solem, Ole Devle, Sergeant.
Tanem, Arnt, Gaardbruger.
Tanem, John, Gaardbruger.
Tellugen, Edvard, Gaardbruger.
Tellugen, Klemet, Gaardbruger.
Tellugen, Peder, Gaardbruger.
Torven, Karen Ulstad, Gaardbrugerske.
Ulfset, Lars P., Forseth, Gaardbruger.
Østlyng, Lorents, Handelsmand

EN LIVSGJERNING

Av Astrid Lysgård

Marta Margrete Bjørklitrø vokste opp på en liten husmannsplass i Bjørklia ved Selbusjøen. Hennes far, Ole Nilsen, fikk feste på plassen i 1853. Han ble gift med Marit Estensddatter Aune, f. 1834. De fikk i alt 14 barn, fire ganger tvillinger.

Martha Bjørklitrø og broren Nils.

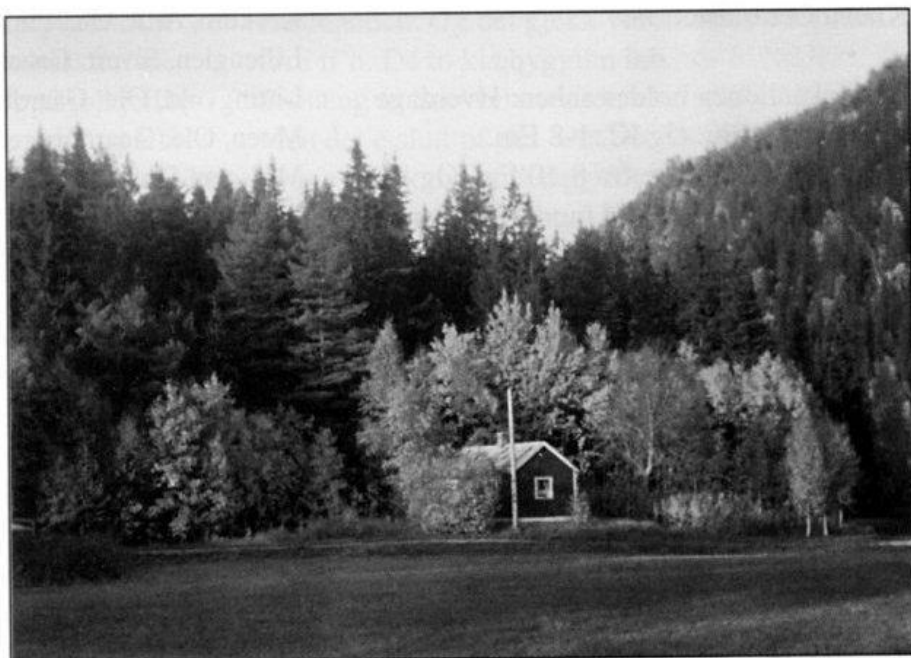
Marta var den 4. i rekken i søskenflokket. Hun var født 22.10.1870. Marta måtte tidlig ut å tjene sitt brød. Hun var sterk, flink, ærlig og pålitelig, så det var ikke vanskelig å få seg arbeid for henne. Hun var en tid hushjelp på Fjærem. Hennes bror Nils, f. 1865, var gift og hadde bygd seg heim ved Hyttefossen. Han var sagmester på Huitfeldts sagbruk. Nils var gift med Bertine Brøttemsmo, og de fikk med årene åtte barn.

Den eldste mistet de da han var ganske liten. Men siden kom den store tragedien; Etter at yngste jenta, Marit,

var født den 27.04. 1905, fikk Bertine lungebetennelse. Og det var det ikke så mye råd for på den tiden, og Bertine døde den 13. juli samme år. Marit var da to og en halv måned gammel. Av de andre barna var Ole eldst, født i 1897. Inga var født i 1898, Marie i 1900, Emma i 1902, tvillingene John og Nils var født på nyttårsaften 1903, og så Marit som var yngst..

Det måtte være vanskelig og fortvilt å være far å møte så mye motgang og sorg. Nils ble alene med sju morløse små. Men når nøden er størst er hjelpen nærmest. Tante Marta kom og tok over hus og stell, og det ble redningen. Nils arbeidet på sagbruket og Marta passet barna. Vesle Emma, som var tre år, kom til sin tante, Marit Bjørklimark, og vokste opp der.

Men hjemme hos Nils ble det sykdom. To av barna fikk tuberkulose. Ole gikk syk i mange år, og Inga, som var gift og hadde en liten datter, fikk også samme sykdom.

Huset som Martha fikk bygget på Hyttefossen.

Begge døde, så det ble noen tunge år for alle. Men de andre barna vokste opp, og de eldste tok over litt arbeid heime etter hvert. Marta tok seg da arbeid rundt omkring. Det var helst tungarbeid som klesvask, hus- og fjøsvask. Marta sto i mastuene fra tidlig morgen til sene kvelden. Alt vatnet måtte bæres fra brønn, og det var å stå over vaskebrettet hele dagen. Før jul var hun opptatt med slakting og flatbrødbaking. I heimen min var hun alltid med på slaktingen. Hun laget blodpølse, sydde kjøtttruller og gjorde ellers alt som hørte med.

Marta kunne og gjorde alt. Var det noen som gikk bort, så var det Marta som kom og ordnet til den siste ferden. For oss var hun som et familiemedlem, og det var hun jo også på et vis; Hennes bror Nils var fars svoger.

Jeg hørte aldri snakk om at Marta var syk noen gang. Hun hadde en jernhelse. Dessuten var hun snill og god, så vi barna ble glad i Marta. - Etter som årene gikk ble begge tvillingene rammet av tuberkulose. De ble værende hjemme og Marta stelte dem. Da hennes vanføre søster ikke greide seg lenger, fikk også hun komme til Marta. Der det er hjerterom er det også husrom. - Hos Marta og Nils var det begge deler. Søsteren ble hos dem til hun døde. Da hadde også begge tvillingene gått bort.

Martas ønskedrøm var å få seg en liten stue selv. Nå tok hun til å bli eldre, - hun kunne ta det med ro og ha en god følelse av å ha gjort en stor livsgjerning med å ha vært i mors sted i alle år. Martas drøm ble slik hun hadde ønsket. Hun fikk kjøpt en stue fra Nygården, og tomt fikk hun av Guldbrand Hyttsagen. Det ble en koselig rødmalt stue med have omkring. Marta fikk noen gode år, noe som hun så vel fortjente. Og skulle noen ha fortjent å fått tittelen «Et arbeidets adelsmenneske» så er det Marta.

Marta sovnet stille inn en vårnatt, nærmere bestemt den 16. Mars 1947. Emma, Marit og min mor var hos henne da hun gikk bort. På hennes gravsten på Klæbu kirkegård sto disse vakre ord: «Takk for det du var». Gravstenen er nå tatt bort, og navnet til Marta står på Bjørklitlø' familiegravsted.

The Home-coming

Fra Håssåsig

I come from Amerika i går
og det er første gang på fir- og forty år
jeg på Strøket går og minnes.
Her is ingenting som da jeg dro:
- Her er blitt bank, med politi, frisør og kro
og en fontene jo, her finnes.
Where is it blitt av Ljosheim,
where I often gikk på dans?
Og gamle Horgøyen og bakeriet hans.
And hous' på Finnmyra og Lauvåsen ei fanns.
Nei, her is allting endret.
Og gammelhjemmet er ei heller som det var.
- Ser ut som menigheten overtatt det har!
Og oppå Hallset er det ikke lengre gard
nei, her is allting endret.

Og Børgan er jo kun en saga blott.
Nu er det skole der omkring hvor den har stått
- og den er ikke flott. Jeg gremmes!
Og gamle herredshuset er leid bort.
Nu har de built et digert rådhus nu så fort
og mye annet stort her finnes.

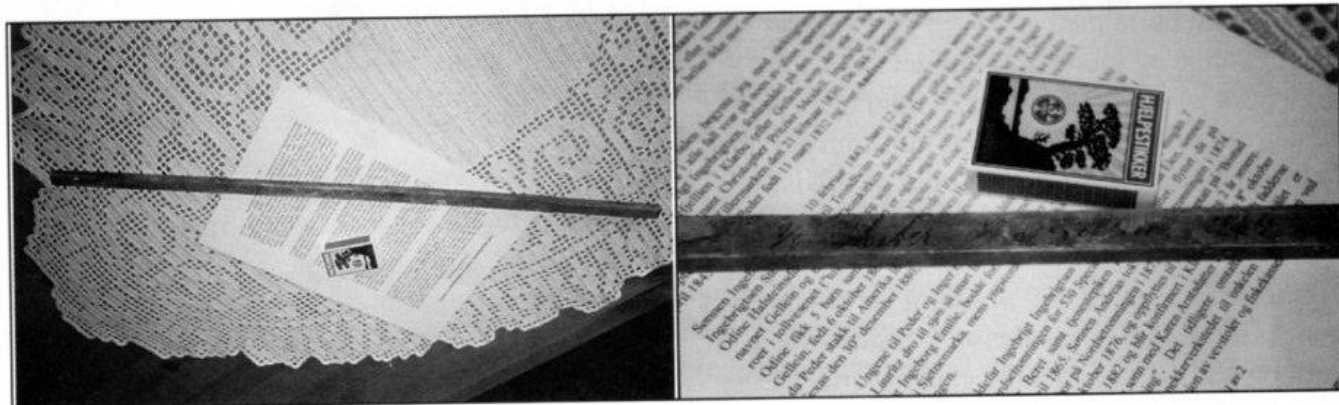
Where is it blitt av Skarpsno,
som her oppå bakken stod?
Og Lysklett skole, where I trådte mine sko,
- er den blitt til en barnehage nu, montro?
Ja, her is allting endret.
For tiden borte ifra Klæbu ble so lang
så all fprandring er vel bare livets gang.
Og derfor står jeg her og minnes
med min sang
ja, her is allting endret.

LITT SLEKTSHISTORIE

RUNDT EN HJEMMELAGET 1/2-METER

Av Tor Ingar Nordsetrønningen.

Mange har vel kommet over «spor» av forskjellige slag fra en forgangen tid. Ofte vet man ikke hvem som har laget sporene, når de oppsto eller hvor de opprinnelig ble laget eller skapt.

1/2-meteren sett fra to sider. Navnet «Hans Gellein» og årstallet er fullt leselig enn i dag.

Da «gammelstua» i Nordsetrønningen ble revet i 1970, ble det funnet et halvmeter-mål med håndtak i den ene enden. Inkluderer vi håndtaket er målestaven ca. 61 cm lang. Den er ca 13 mm bred og 9 mm tykk. På den ene siden av målestaven er både centimetre og desimetre avmerket, mens det på den andre siden er skrevet « ^^ 1/2 Meter Hans Gellein 1884 ^^ » .

Vi visste dengang ingenting om hvem denne Hans var, eller hvordan 1/2-metermålet var kommet til Nordsetrønningen. Klæbuboka ga heller ikke noe svar på hvem denne Hans kunne være. Men for ca. 10 år siden begynte jeg med slektsgranskning som hobby, og derigjennom fikk jeg i alle fall svar på noen av disse spørsmålene.

I 1835 fikk min tippoldefar, Ingebrigt Ingebrigtsen, festeseddel på den ene husmannsplassen Storvold under gården Hjellien i Klæbu (eller Gellein som det står i festekontrakten) av artillerioberstløytnant Christopher Pritzler Meidell. Ingebrigt hadde giftet seg med Elen Pedersdatter Tillermarken den 21. februar 1830. De fikk 3 sønner: Ingebrigt født 22. september 1830, Peder født 11. mars 1832 og Iver Andreas (min oldefar), født 11. april 1843.

Sønnen Ingebrigt døde den 10. februar 1843, bare 12 år gammel mens sønnen Peder Ingebrigtsen Storvold flyttet til Trondhjem våren 1849. Der giftet han seg med Inger Odine Halsteinsdatter Strøm i Domkirken den 14. februar 1858. Peder hadde da tatt navnet Gellein og livnærte seg som «leierøiert» (røiert = roer). Senere ble han roer i tollvesenet («toldrøiert»). Han er også angitt som «søfarende». Peder og Inger fikk fem barn sammen og den yngste av disse var Margido Hans Andreas Gellein, født 6. oktober 1867.

Familien levde i trange kår, og det ble sikkert ikke bedre da Peder stakk til Amerika like etter at sønnen Hans ble født. Peder døde i Galvestone i Texas den 30. desember 1880, bare 48 år gammel.

Ungene til Peder og Inger Odine ble tatt om hånd av fattigvesenet. Den eldste sønnen, Lauritz, dro til sjøs så snart han var konfirmert i 1872. Deres to døtre, Paula Ovarda og Ingeborg Emilie, bodde forskjellige steder på Bakklandet. Sønnen Harald vokste opp i Skjetnemarka, mens yngstemann Hans vokste opp hos onkelen Andreas i Nordsetrønningen.

Min tippoldefar Ingebrigt Ingebrigtsen hadde, ifølge kjøpekontrakt inngått 7. juni 1864, kjøpt Nordsetrønningen for 530 Speciedaler. Ingebrigt, kona Elen, sønnen Andreas, Elen's mor Beret og tjenestepiken Beret Johnsdatter, flyttet dit på «faredagen», den 14. april 1865. Sønnen Andreas tok over Nordsetrønningen i 1874. Nevøen, Hans Pedersen, bor på Nordsetrønningen i 1875. Han blir opptatt på «Bostad og Krokum skole» den 9. oktober 1876, og oppflyttes til andre avdeling 2 år senere. Han er ferdig på skolen våren 1882 og blir konfirmert i Klæbu kirke den 8. oktober samme år.

.....

I 1884 får Andreas en sønn med Karen Arntsdatter Ulseth. Blant fadderne er «Dreng Hans Nordsethrønning». Det tidligere 1/2-meter-målet er sannsynligvis laget samme år på snekerverkstedet til onkelen Andreas, som ved siden av gårdsdrifta, drev med produksjon av vevstoler og fiskekasser.

Etterkommerne i Nordsetrønningen fulgte opp håndverkstradisjonen, og vevstolene deres ble viden kjent. Dette vil Historielaget komme tilbake til i et senere Årsskrift. Red. anm.

UNGDOMSMINNER FRA KRIGSÅRENE

Av Sverre Gjølga

Under siste verdenskrig hadde Hirten, som var tilsluttet Nasjonal Samling, sommerleir på Teigen. Dette var ungdommer fra 14 til 18 år vil jeg tro. Disse var innkvartert i det som i dag er bygdemuseum.

Snuplassen for bussen var den gang oppe på Teigkleiva, der det sto et busskur hvor vi ungdommer ofte befant oss om helgene. Ved siden av dette skuret var en lysstolpe boltet fast til fjellet, og herfra gikk lysledningen til stua på Teigen. Lysstolpen hadde fire støttestenger av jern, og disse ble gjerne brukt til å gjøre akrobatikk i av oss ungdommer.

Det var helst i sene kveldstimer vi holdt på med dette. Vibrasjonen i ledningene førte til kraftig støy i stua på Teigen, og medførte at Hirten ble vekket av sin gode søvn. Vi som holdt til oppe på Teigkleiva hørte alarmen gå, og så dem plutselig komme stormende utover trappa, - for nå skulle de ta oss! Men før de nådde så langt hadde vi gjemt oss i skogen og var borte som ei sviske. Dette ble gjentatt flere helger, og situasjonen begynte å bli amper. Ei helg, da vi hadde vært på Brøttem og tatt i mot «Kong Sverre» som gikk i rute på Selbusjøen, ble vi på heimtur enige om å avslutte kvelden på busskuret. Denne kvelden ble det ristet voldsomt i stolpen, og resultatet uteble ikke.

I det Hirten stormet utover hovedtrappa på Teigen, la vi merke til at noen hadde gevær med seg. Vi forsvant så raskt vi kunne, og fra vårt gjemmede så vi noen av Hirten løpe gjennom en kornåker samtidig som de ropte på oss. De avfyrte også et par skudd i lufta, sannsynlig var det løsskudd for å skremme oss.

Noen dager senere kom det opp plakat der det sto å lese at fylkesfører Rogstad skulle besøke Teigen, der han aktet å holde tale. Vi ungdommer skjønnte at nå var det alvor, og at det derfor var best om noen av oss gikk dit og hørte på talen. Vi var tre stykker som gikk for å høre Rogstads tale. Talen ble holdt i friluft med Hirten oppstilt på militært vis, mens vi tre satt på en gressbakke like ved. Fylkesfører Rogstad sparte så visst ikke på konfekten. Han brukte «storslegga» flittig, og vi ungdommer skjønnte at nå måtte vi la stolpen på Teigkleiva stå i fred. For nå var det ikke moro lenger.

AMTSKOLEN - ET HUNDREÅRSMINNE

Av Per Sæther

Den flyttbare amtskolen for Sør-Trøndelag kom til Klæbu og holdt to kurs der, 1900-01 og 1901-02. Myndighetene fikk igang den første amtskolen i 1875. De fleste flyttet fra bygd til bygd for på den måten å kunne nå flest mulig.

1. rekke fra venstre: 1; Karen Haugum, 6; Oline Halset. 2. rekke fra venstre: 1; Julie Hagen. Nærmest henne Jonette Borgen. 3. Rekke fra høyre: 2; Peder Sæther, 6; Sivert Aune. Hvis noen kjenner igjen flere på bildet så ta kontakt med Historielaget.

En tanke som lå bak tiltaket med disse nye skole-
ne, var at de skulle bli en motvekt mot de private
folkehøgskolene, som hadde blomstret opp etter
at de første så dagens lys i 1864. Konservative
politikere fryktet at de grundtvigske folkehøgsko-
lene, med sin nasjonalisme og sitt utflytende reli-
giøse syn kunne føre ungdommen på uønskede
veier. Amtskolen skulle - i motsetning til folke-
høgskolene - legge vekt på eksakte kunnskaper,
eksamen og vitnemål.

Nå var det de enkelte skolestyrere og lærere som
satte sitt preg på både folkehøgskolen og amtsko-
len. Det var ikke så stort utvalg av lærere i vårt
land på den tid, og mange av dem som kom til å
virke i amtskolen, var både målfolk og grundtvi-
gianere, slik som de var i folkehøgskolen.

Styrer for amtskolen som kom til Klæbu, var
Knut Alfstad fra Valdres, og andrelæreren var K.
Hagen. Sistnevnte satte i gang «målkurs» for in-
teresserte ved siden av amtskolen. En som meldte
seg på dette kurset var Olav Gullvåg, seinere
landskjent som forfatter, foredragsholder og radi-
okåsør. Han levde sine første år i Trondheim,
men kom til Klæbu som 7-åring, der faren ble til-
satt som lærer på blindeskolen. Han hadde O.
Aune som lærer ved Sletten skole. Lærer Aune
var også elev ved K. Hagens landsmålskurs sam-
men med Gullvåg. Gullvåg var etter dette mål-
mann resten av livet, både i skrift og tale. - Vi
som er gamle nok, husker hans ildfulle kåserier i
radioens barndom!

Forts. side 32

Fra Julie Hagens minnebok fra Amtskolen.

Pigens sind er som vind,
er som fugt paa laget.
Hvor sam brar pigens
ord, bliver vist bedraget.

Mindest hermed
Lars L. Forseth
Klabu. 1901.

Skole dagene altid vil være
lyse, smilende, evig kjære.
Disse dage altid vil mindes
med lyse drak.
Saelange vi banker i hjemmen
dindes,
de vi er vak.

Mindest hermed
Ole Chr. Guldberg
Klabu amtsskole 1901

~~Mindest~~

Paa din lange reise gjennem livet bør forsiklighed
være dit anker pligt din lod; thi hush, viin er
lang, bølgen falsk og maalt fjært.

Klabu 22/12 1900

Ole Olsen Haugum.

Jungelung stene.
Klabu.

en amtskolehammerat.
Her med og kate for samvord
paa skole, fide!

Hush en klabyg fra
Amtskolen i Klabu, som hield
Ole Pedersen Fullian

Klabu 20/2 1902.

Lykke paa hvsfarden ønsker
jeg dig.

Paul L. Forseth

Ulvseth. den 13de desember 1901

Med barnets dro gaa
modig ud i livets stran-
ge skole, saa sør du trygt
paa himlens Gud, i hvad
der kommer, skole."

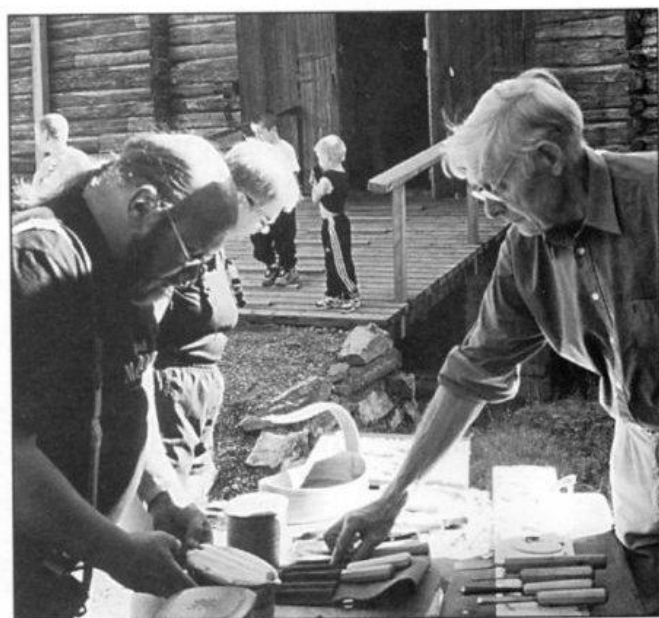
Klabu den 5/2 1902.

Anna Haugum

MUSEUMSDAG PÅ TEIGEN

Signy Gausen vevde fine matter.

Olav Svaan med sitt flotte handverk vakte stor beundring.

Til tross for den våte og kjølige sommeren, ble Museumsdagen den 28 august en go'værstdag. Omkring 150 store og små hadde funnet veien til Teigen denne dagen. Her ble det som vanlig servert «gammelmat», men også utegrillen var i gang for de som heller foretrakk pølser. Ann Kristin Lund kom med sine ponnihester som de yngste kunne ta seg en ridetur på. Marthe Grendstad sørget for skyss med hest og vogn for de som ville ha det. Og begge deler ble enormt populært.

Og Ane Teja' butikk, som hadde vært stengt i over 80 år, var åpen og solgte de mest fantastiske varer: Stoff fra kr. 10.-/alen, staute lærsko og gummistøvler av gammel «god» årgang, sirupsknekk og «hælsure sjøbygge'» i strut, blonder, flasker med «tjyvbotn», prektige lang- underbukser som duftet av naftalin, knapper i løs vekt og mye, mye annet. Fra loftet hørtes vevstolen dunke og slå, alt etter som Signy Gausen håndterte skyttelen. Og ute på tunet var det full aktivitet av folk som tinnert river, gjorde «turruer» og smidde i tre. Her var det også anledning til å delta i en konkur-

ranse som gikk ut på å gjette hva ulike gamle gjenstander var blitt brukt til. Ingen hadde imidlertid alle rett da svarene var innlevert.

Arrangørene hadde også ordnet med lotteri der hovedgevinsten var ei ca. hundre år gammel «båggåsag». Den ble vunnet av Bjørg Indset som heretter kan sikre seg vinterveden ved hjelp av et handfast redskap.

En stor strut med sirupsknekk kjøpte Arne Stenskrog til sin søte sommergjest.

Per Ulseth løy så det oste, men Gerhard Svebakken, lengst til høyre, var enda verre. I midten på Lygarbenken sitter Ivar Tanemsmo.

LYGARBENKEN

Hvem blir årets «lygarstaur»? Gerhard Svebakken, Ivar Tanemsmo og Per Ulseth satt på «Lygarbenken» og kjempet om utmerkelsen, til stor fornøyelse for publikum. Det ble Gerhard som til sist avgikk med seieren, og som nå må skaffe til veie to kandidater til neste år, da han ska forsvare tittelen. Og hva fikk så årets «lygarstaur» i premie om ikke en «lygarstaur». Den var laget av Nils P. Grendstad.

Kort nr. 614

Forsynings- og Gjenreinsningsdepartementet.
 Direktoratet for Industriforsyning.

STRØMPEKORT
 for kvinner over 14 år.

Fullt navn:

Adresse:

INDUSTRIFORSYNING	INDUSTRIFORSYNING	INDUSTRIFORSYNING	INDUSTRIFORSYNING	INDUSTRIFORSYNING
SK 144	SK 143	SK 142	SK 141	SK 140
DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING
SK 139	SK 138	SK 137	SK 136	SK 135
DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING
SK 134	SK 133	SK 132	SK 131	SK 130
DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING
SK 129	SK 128	SK 127	SK 126	SK 125
DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING
SK 124	SK 123	SK 122	SK 121	SK 120
DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING	DIREKTORATET FOR INDUSTRIFORSYNING

Serie K
40. kortperiode

Forsynings- og Gjenreinsningsdepartementet
 Direktoratet for proviantering og rasjonering

Tilleggskort for mel og brød
 for tida 14. februar til 22. mai 1949.

Navn:

Adresse:

400-520 15/8/5	16 11/4, 17/4	13 21/3, 27/3	10 28/2, 6/3
21 16/5, 22/5	19 2/5, 8/5	16 11/4, 17/4	13 21/3, 27/3
21 16/5, 22/5	18 25/4, 1/5	15 4/4, 10/4	12 14/3, 20/3
20 9/5, 15/5	17 18/4, 24/4	14 28/3, 3/4	11 7/3, 13/3
8 14/2, 20/2	9 21/2, 27/2	10 28/2, 6/3	11 7/3, 13/3

Historiebladet distribueres gratis til alle medlemmer samt ved dørsalg. Bladet er også utlagt for salg i Klæbu Sparebank.

MÅLSJØGÅRDEN - EN GÅRD FRA JERNALDEREN?

Av Astrid Grendstad

Målsjøgården ligger på veien mor Ler, og strategisk plassert i forhold til gamle ferdselsårer i området. Naturgrunnet er rikt på vilt, og fisk er det i Målsjøen. Jorda er lettdrevet, og drenerer seg selv. For de som først bosatte seg og tok landet i bruk, var det steder som Målsjøgården som ble valgt først.

Omrisset av den kisteformede forkullingen som ble funnet i bakken.

Under legging av vannledning til Brøttem, ble det i juni i år foretatt arkeologiske utgravninger ved Målsjøgården. Det hele startet med at jeg oppdaget en «kisteformet» forkulling under matjordlaget. Jeg kontaktet da Anne Stalsberg ved Arkeologisk Institutt som igjen kontaktet fylkesarkeolog Kristian Pettersen. Det ble foretatt en befarings på stedet, men da det var spor som tydet på at det hadde vært sterk varme rundt forkullingen, ble arkeolog Lars Stenvik fra Vitenskapsmuseet tilkalt.

Han fant flere spor som tydet på bosetning fra jernalderen. Dette resulterte i at det også ble foretatt en undersøkelse av kulturminner på stedet. De viktigste funnene og kulturminnene omtales her:

Forkullingen i bakken.

I størrelse var den 160 cm. lang og 60 cm. bred. Dybden var ca. 15 cm. på det dypeste. Alt synlig materiale var brent slik at restene var forkullet. Rester etter fire stokker for å binde sammen kisten med, var synlig i hjørnene. Sidene kunne en se var blitt laget av runde greiner, altså ikke saget eller høvlet planker. Det var ingen spor som kunne tyde på at «kisten» var laget av planker. - Det ble også funnet beinrester og et stykke slag i materialet som lå innenfor «kisten». Prøver er sendt til karbondatering, og beinrestene er blitt sendt til spesialister for undersøkelse og datering. Men hva kan dette ha vært? En grav er en mulig forklaring, dersom beinrestene viser seg å stamme fra menneske. Offergrav er en annen mulig forklaring. I jernalderen var det vanlig å ofre til gudene. Funnkonteksten på stedet tyder på at «kisten» kan stamme fra jernalderen.

Kulturminnene ved Målsjøgården.

Ved nordenden av Målsjøen ble det funnet en gravhaug. Denne hadde plyndringsgrop i midten, og mål som stemte med andre gravhauger i Trøndelag; 70 cm. høy og ca. 7 meter i diameter, - det var en synlig fotsåle rundt. Gravhaugen var laget av jevne runde steiner, som er mannstore, altså vanlig bæretyngde på steinene. Gravhauger av denne typen stammer fra jernalderen.

Like ved denne gravhaugen kunne det se ut som det var en hustuft. Det var i jernalderen vanlig å bygge husa tett inntil gravhaugene.

Den gamle veien til Gauldal gikk rett forbi, noe som styrker at det var en gravhaug. Det var vanlig å legge gravhaugene ved ferdselsveiene, og ofte lå det et skjenkested like ved. Hustufta kan ha vært et skjenke- sted.

I forbindelse med legging av vannledningen hadde matjordlaget blitt tatt bort. Hele strekningen, fra Ingemar Aas og over åkeren til Målsjøgården, ble derfor gått av arkeologene. Det ble gjort funn av kokesteiner og kokegrop, noe som bekrefter at det har bodd mennesker på stedet i langt tilbake i tiden. Stykker av brent leire som stammer fra tilberedning av mat, ble funnet. Maten ble på den tiden pakket inn i leire, for så å bli lagt på kokegropa. Når den var ferdig ble leiren slått i stykker, og maten var klar til å spises.

Disse sporene tyder på bosetning fra jernalderen. Ingen stolpehull ble imidlertid funnet, men det kan ha sammenheng med at gravemaskinene hadde ødelagt spora da matjordlaget ble fjernet. I bakken var det imidlertid masse små kullrester og slaggbiter langs denne strekningen.

På veien mot husmannsplassen Målsjøtrøa ble det funnet flere kullmiler. Det har lenge vært kjent at det var kullbrenning i dette området. Men det som er spesielt for Målsjøområdet, er at to teknikker er representert ved framstilling av kull; For første gang ble ei mile av det slag som

kalles for Hedemarkstypen funnet i Trøndelag. - Og dette skjedde altså i Klæbu sommeren 2000!

Når det gjelder «Hedemarkstypen» er teknikken den at det graves ei grop i bakken der kullet taes ut. Derfor vil miler av denne typen ha en firkantet grop der sidene måler 1,5 meter, og tverrmålet ca. 7-8 meter. Dateringen av denne typen kullmiler funnet på Gråfjell, har vist seg å være fra 1034 e. Kr. Dette kan tyde på at menneskene som den gang bodde i Målsjøområdet har hatt utveksling av kunnskaper med de som da bodde i det vi i dag kaller for Hedemark. Utvinningen av kull var et ledd i prosessen med å framstille jern, men hvor et evt. jernvinneanlegg kan ha ligget i Målsjøområdet, vet man ikke.

Restene etter et steinhus samt flere mulige gravhauger ble også funnet uten at det ble gjort noe mer med det.

Målsjøgården var på sin tid kirkegods, og på folkemunne sies det at det skal ha stått et kapell der. Kan ruinene av et steinhus i nærheten være restene av det? Var Målsjøgården et høvdingesete en gang i tiden? Ble myrmalmen fra Brungmarka brakt til Målsjøen for så å omsettes derfra? Historier om spøkelser og gjenferd i Målsjøgården er mange. Men det er vanlig at det lages fortellinger om skrømt på steder som har en lang historie.

Klæbu Historielag's

KALENDER

for år

2001

**Gi Historiebladet og/
eller vår bygdekalender
som julegave til slekt og
venner i og utenfor bygda.**

UTVANDRING PÅ TIMEPLAN

Av Svein Rikstad

I haust har det stått «utvandringsprosjekt» på timeplanen til elevane som går i tiande klasse ved Klæbu ungdomsskole. Elevane skal i tiande klasse gjennom et prosjektarbeid som er basert på eigne problemstillingar ut frå eit vald tema. I niande klasse fekk elevane smaken på slektsgransking, og då Klæbu Historielag i vår tok kontakt med skolen for å høre om det var interesse for å delta i markeringa av 175årsjubileet for utvandringa til Amerika, var det naturleg å seia ja til eit slikt samarbeid.

Asbjørn Husby fortalte om utvandringen på Teigen.

Samarbeidet med Historielaget kom i gong alt i april, og første fase blei ein motiveringstur med elevar, lærare og nokre foreldre til stader rundt Selbusjøen som folk hadde utvandra i frå. Frå Teigen og Dragsten var det fleire som for over hundre år sidan fann ut at dei ville prøve å finne lukka i Amerika.

Torsdag 15. juni i år blei ein spesiell skoledag for dei 70 skoleelevane. Halvparten av dei blei kjørt til Gråsteinsmyra, der dei møtte vegvisaren Ingebjørg Forsberg frå Historielaget. Derifrå gjekk turen til fots etter den gamle ferdselsåra over marka og fram til Dragsten i Selbu.

Ingebjørg gjorde den halvannan times turen til ei fin og lærerik oppleving for oss alle. Ho tok oss med på tankereiser i historia, der både Kong Sverre og pilgrimer på veg til Nidaros blei levandegjort på ein lun og fin måte.

Liene like sør for Nettet blir kalla Kongsliene, og har truleg i ettertid fått namnet etter at Kong

Sverre og birkebeinane rasta der då dei var på veg frå Kongsholmen i Selbu for å innta Nidaros i 1177. Frå Kongsliene og Skurrubekken gjekk turen vidare over åsar og myrer til Merkesbekken - grensa mellom Klæbu og Selbu. Der hang naturlegvis skilt på baa sider av bekken som fortalte oss om ein lokal grenseovergang. Eit stykke frå Merkesbekken - mot Dragsten - er det laga ny skogsveg, og det vart straks mindre mas frå ungdommen om: «E det langt igjen no»?

Vel framme i Dragstgrenda var målet Pigarden (Oppigarden). Her skulle ein representant frå Nidaros Lodge av Sons of Norway fortelje litt om Bersvend Draxten (Dragsten) og organisasjonen han blei president for i USA. Mistyding av tidspunkt førte til at Ingebjørg tok utfordringa, og fortalte både om Dragstgrenda og litt om Pigardens store son - Bersvend.

I Pigarden møttes alle elevane etter at gruppa som starta på Teigen hadde kome med MS Jøvra. Alle skulle no samlast til felles matpause rundt bautaen over Bersvend Dragsten, men regn og sur vind førte til at vi åt kvar for oss.

Den andre halvdelan av elevane starta turen på Teigen. Ca. førti personar blei pressa inn i mastua på Klæbu bygdemuseum, der Asbjørn Husby frå Historielaget fortalte om utvandringa frå Teigen og Klæbu. Asbjørn fortalte historia om Bardo og Martha Teigen som i 1896 utvandra til Nord-Dakota frå denne garden som no er museum.

Garden var for liten til å brødfø ein familie med åtte born etter at dei mista skysskiftet då nyvegen til Brøttem blei bygd. - Det var ein lun atmosfære og heit stilt i stova under denne «historietimen». Det var ikkje alle som for heilt til Amerika kunne Asbjørn fortelje. Ein del flytta nordover, til Nordland og Troms, der det var lettare å få seg billeg bureisingsbruk enn her i Trøndelag. Etter «historietimen» på Teigen steig alle ombord i MS Jøvra, som frakta elevane til Dragsten. Under «overfarten» fortalde Haldor Grendstad frå Historielaget om stadar langs Selbusjøen der det hadde budd folk som utvandra til Amerika.

Han fortalde også om hendingar og sagn som knyter seg til dette området. Ska tru om det er nokon av elevane som ein gong vil prøva å flytta på steinen borte i Vika, for å finna restane av han som fekk steinen over seg då den raste ut frå fjellet? Det seiest at at hadde ein god slump pengar på seg.

Det var sur vind og litt regn på turen, og det hadde nok blitt ei større oppleving dersom vi kunne vore ute på dekk under denne sjøreisa. Etter flei-

re mislykka forsøk på å leggja i land i Dragsten på grunn av den sterke vinden, bar turen vidare til Pigarden. Her fortalte Harald Rian frå Sons of Norway om organisasjonen og den første president i organisasjonen: Bersvend Draxten. Det vart eit langt og kanskje for detaljert foredrag for femtenåringane, men han fekk fram dei grunnleggjande ideane til organisasjonen: Sosialt samvær og dyrking av norsk kultur og språk i vid forstand.

Elevar, foreldre og lærare retter ei stor takk til Klæbu Historielag og dei omtalte presoner for ein fin og lærerik tur, og ein god oppstart på eit

prosjekt som skal munne ut med ei tilstelling i Klæbu Kulturhus 16. november i år.

Like fullt ser vi fram til Ingebjørg sin invitasjon til å bli med og gå skolevegen frå Nesset til Sjøen skole. Denne turen som nolevande Åse Engum gjekk tri dager i

veka i sju år på 1930-talet. Heilt åleine gjekk sjuåringen anten det var glattis eller meterhøg snø. Måtte ein slik tur få augene opp hos dagens unge for det slitet og oppofringa den tids unge hadde i forhold til dagens «bussungar.»

MS Jøvra frakta elevane frå Teigen til Dragstgrenda.

Foto John Lerli.

**Historielaget ønsker alle sine lesere
en God Jul og et Godt Nytt År**

SOM AMATØRARKEOLOGER I TILLER

Av Eva Kjelstad

Ved 17-tida den 7. mars 1816 gikk det et svært ras i Tiller. 500 mål raste ut i elva og tok med seg den relativt nybygde kirka samt stuebygning, fjøs og andre hus på gården Nordtiller. Alt forsvant i dypet og etterlot seg en raskant på 37 meters høyde. Først i 1997 ble det funnet spor av treverk i myra nedenfor. Det skjedde i forbindelse med at det ble foretatt grøfting på eiendommen til Lars Nordtiller.

Den 31. mai i år var Klæbu Historielag invitert til å delta i utgravingen. Og med Lars Braa i spissen var det mange som fant veien til Flotten, som var utgangspunktet denne kvelden.

Lars Nordtiller hadde skaffet til veie en liten gravemaskin som forsiktig løftet bort det øverste jordlaget. Så var det klart for oss amatørarkeologer til å ta fram spader, skeier og annet utstyr. Det var en meget lokalhistorisk interessert gjeng som grov seg ned i leirmassene.

Og fund ble det! Etter ei stund fant Per Ulseth en liten hestesko. Rester av et tak dekket med bjørke-never kom til syne. En lest, et par treboller, fargede glassbiter som kanskje hadde tilhørt et rosevindu, en nydelig damesko som ble tippet til å være i størrelse 38, og mange andre småting.

Det ble en spennende sommerkveld for alle.

Utgravingen ble satt til to timer, men det ble vanskelig å få «arkeologene» til å sleppe spadene da tida var løpt ut.

Oppe på Flotten ventet rømmegrøt, kaffe og hyggelig samvær. Henry Kristian Jensås ga oss en interessant orientering om hendelsene i 1816 da katastrofen rammet bygda. Utover de store materielle skadene mistet 15 mennesker livet, og mange av dem ble aldri funnet. En av dem var Lars Fredriksen Nordtiller. Da raset gikk løp han inn i stua for å berge ett eller annet. Han kom seg ikke ut, og fulgte med i dypet. Fire klæbygger var blant de som omkom. De var på heimvei fra byen og kjørte med hest og slede langs elvebredden da leirmassene nådde igjen dem. På andre sida av elva ble husmannsplasser sopt med av leir- og vannmassene som kom styrtende. Utover dette forsvant 7-8 hester, 4 kyr og en del sauer i denne katastrofen. Nidelva raserte fire bruer på sin ville ferd nedover mot byen.

I dag spør en seg selv: Hvordan kunne noe slikt som Tillerraset skje?.

Torbjørn Nordtiller med en bit av alterringen fra kirka som forsvant i dypet.

Hva kan dette være?

Undrer Hans Henrik Solheim og Harald Røstad. I bakgrunnen Trond Harald Bjørge.

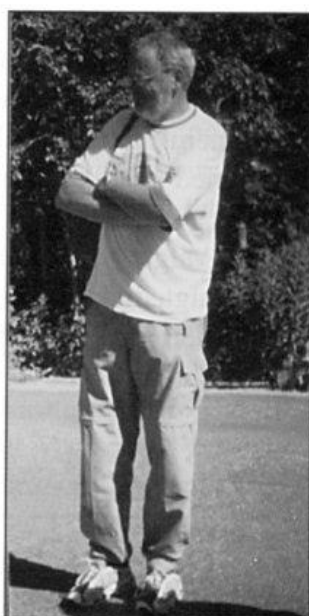
Foto: Eva.

HISTORISK OG BOTANISK VANDRING OVER STÅGGÅN

På selveste Olsokdagen hadde Historielaget sammen med Videnskapskapet arrangert en botanisk og historisk vandring over Ståggån. Fra Videnskapskapet kom Bjørn Sæther mens Asbjørn Husby stilte som kjentmann.

Asbjørn Husby startklar ferdleder.

Bjørn Sæther fra Videnskapskapet kan kunsten både å undervise og underholde.

Ivar Tanemsmo og Odd Buan koker kaffe.

Av det eldgamle veifaret Ståggån finnes det i dag bare restene igjen. Men disse restene, mente vi, var vel verd en vandring både fra historisk og botanisk synspunkt. - Dagen startet ved «Stuggu» der Asbjørn orienterte om den gamle Ståggåveien, bruken av den og strabasene som de veifarende måtte utstå i gamle dager.

Værgudene var på sitt mest strålende humør denne dagen, og øste sol og varme over oss da vi vandret inn over Brumyra. «Se på de gamle klopene!», sa Asbjørn og pekte på resten av «veidekket», det som en gang i tiden hadde gjort denne strekningen fremkommelig. Inne på Torshøgget, den merkelige passasjen gjennom berget, gjorde vi første stopp. Så mye lengre gikk det f. ø. ikke å komme før vi måtte ta av og gjøre en avstikker langs en tømmervei.

For oppe i bakken der stigningen mot Brattståggån startet, skjærer nyveien nå av ferdseilen for oss.

Nede på Vinsmyra ble det kaffe fra svartkjel.

Bjørn Sæther er mannen som både kan kunsten å undervise og underholde. Hvem av oss visste forresten at denne strekningen har en så rik flora? Og at den både hadde sett kvinner på «selbureise», lass med kvernsteiner passere, hørt Gerhard Schøning og klæbupresten uttrykke sin forferdelse over «de steile Bjerge» da de foretok samme vandring på 1770-tallet?

Bilveien var imidlertid ikke til å unngå etter ei stund. Men siden var det bare et par hundre meter til toppen av Ståggån. Og her møtte folk som hadde gått fra Sjøbygda, og slo følge med oss. Dermed var det bare å holde til venstre og følge gammelveien utover Gresskalet. Og i den gamle kilden halvveis i bakken, var vatnet like kaldt og godt som før i tida. Ingrid Husby hadde lånt ut

«åbitausa» fra 1700-tallet. På den tiden ble den brukt til å gi husmenn og drenger den obliigatoriske «åbitdrammen» før de gikk til dagen arbeid. Nå ble den brukt til å hente opp vatn til tørste vandrere.

Men stoppet her ble tross alt ganske kort, for nede fra Vinsmyra snek seg en mistenkelig duft. Der hadde nemlig Odd Buan og Ivar Tanemsmo laget bål og hadde svartkjelen ferdig med nykokt kaffe.

Enkelte valgte å avslutte dagen der på Vinsmyra. Andre fulgte med til Teigen der kaffeserveringen og utgrillen var i full gang.

*EN HJERTELIG TAKK TIL ALLE SOM HAR BIDRATT
MED ARTIKLER OG ANNET TIL ÅRETS HISTORIEBLAD!*

- VI I REDAKSJONEN.

AMTSKOLEN forts. fra side 22

Andre av elevene synes også å ha fått kjennskap til - og forkjærlighet for -nynorsken, å dømme etter min mors «Minnealbum», der hennes medelever har skrevet minneord ved avskjeden fra amtskolen. Ingen har brukt personlig formede hilsener. Det er vers hentet fra kjente forfattere som er brukt, og mange fra nynorskklitteraturen.

De fleste elevene var naturlig nok fra Klæbu, der skolen holdt til. Men det var også en eller flere fra bygdene Selbu, Melhus, Støren, Frosta og Hitra. Undervisningen var delt i «guttekurs» og

«pikekurs», og det var omtrent like mange jenter som gutter. På pikekurset var det noe mindre av de krevende realfagene, slik jentenes antatt begrensede evneutrustning tilsa. Til gjengjeld fikk de undervisning i handarbeid, som ville være dem til nytte i deres senere stilling i livet. Bare særskilt begavede jenter fikk gå guttekurset.

For de fleste av disse ungdommene ble vel amtskolen den eneste skolegangen de fikk etter folkeskolen. Seinere kom Gauldal folkehøgskole på Trøndertun i Melhus i gang, og mange klæbygger kom til å ta med seg varig påvirkning derfra.

GRUNNMUREN TIL KLÆBO SEMINARIUM

Kontrakt fra 1851 - utlånt av Sigrid og Birger Holthe.

Vi undertegnede Sognepræst Essendrop paa Klæbo Seminariums Vægne og Gaardmand Ole Andersen Halset haver med hinanden oprettet følgende Kontrakt i forventning af Throndhjem Stiftsdirektørs Aprobation:

Jeg Ole Andersen Halset paatager mig at anskaffe Graasten til Sylmur under det nye Vaaningshuus, som skal opføres for Klæbo Seminariums Regning, og sætte Sylmur i fuld færdig Stand, og det saaledes:

- a) Sylmuren sætte op paa det Sted, Seminariets Bestyrelse udviser.
- b) Sylmuren skal være paa Langsiderne 30 Alen 4 Tommer lang, indvændigt Maal, paa Kortsiderne 10 Alen 14 Tommer, ligesaa indvændigt Maal, 2 1/2 Alen dyb og 1 Alen tyk og 1 Alen over Jorden.
- c) Under de 3 Mellemvægge, som den fremlagde Tegning udviser, at tilsammen omtrent 26 Alens Længde, sættes Sylmuren paa fast Grund.
- d) Under Skorstenspiiben sættes Fundament paa fast Grund.
- e) Sylmurens udvændige Side udrappes med Kalk og Sand, saasart Bygningen er reist og Vaterbordene paaslagte.
- f) Arbeidet paabegyndes strags Tællen er skudt op næste Vaar og skal være fuldført inden 1 - een Maaned derefter.
- g) Arbeidet underkastes ved dets Afleverelse Bedømmelse af den Sagkyndige, Seminariets Bestyrelse opnævner.
- h) Hvad Misligheder, der maatte vise sig at blive følgen af en mindre omhyggelig Udførelse af

Arbeidet, sættes paa min Bekostning.

i) Antagelig Selvskyldnerkaution skal stilles for nøiaktig Opfyldelse af alle de mig i Anledning af dette Arbeide paahvilende.

k) Ved Opkastning af Graverne kastes al Jord indad.

Jeg underskrevne Sognepræst Essendrop forpligter mig at til paa Klæbo Seminariums Vægne at betale Gaardmand Ole Andersen Halseth for en i alle Maader forsvarlig Udførelse af ovenangivne Arbeid den Sum 50 - femti - Speciedaler, og lover og att gjøre mig Umage for hos høiere Vedkommende de at søge bevirket, nevnte Sum bliver udbetalt efterhaanden, som Arbeidet skri-der fremad.

Af denne Kontrakt ere to ligelydende Exemplarer forfattede af os underskrevne, af hvilket det ene bliver bevared hos mig, Essendrop, og det andet hos mig, Ole Halset.

*Klæbo Præstegaard den 27.de Sept. 1851
Essendrop Ole A. Halseth*

Til Vitterlighed:

Thorkild Sivertsen m.p. P.
Henrik Brandhaug m.p.P

*KLÆBU HISTORIELAG TAKKER OFFSET-TRYKK TRONDHEIM A/S
FOR ALLTID SAMME GODE SERVICE I FORBINDELSE MED TRYKKING
AV ÅRSSKRIFTET.*

STØTT VÅRE ANNONSØRER

Bilde fra ne'r-Neset/Sjøli . Tatt på 1930-tallet av Simen Tanemsmo.

ÅRSMØTE 2001

Klæbuftistorielag avholder sitt årsmøte
den 14. mars klokka 19.00 i Kløvenstua.
Vanlige årsmøtesaker.

